

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

İKİNCİ BÖLÜM
KARAR

MEHMET GÜNGÖR BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2021/1719

Karar Tarihi : 24/10/2024

Başkan : Basri BAĞCI
Üyeler : Engin YILDIRIM
Rıdvan GÜLEÇ
Kenan YAŞAR
Ömer ÇINAR

Raportör : Şahap KAYMAK

Başvurucu : Mehmet GÜNGÖR

Vekili : Av. Ali Fihil TERZİ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, uyumsuzluğun esasına yönelik talebin karara bağlanmaması nedeniyle karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 76. maddesi uyarınca Konya Ereğli Belediye Başkanlığında münhal olan 1. dereceli yazı işleri müdürlüğü kadrosuna 18/4/2014 tarihinde asaleten atanmıştır. Başvurucunun bu görev uhdesinde kalmak kaydıyla 657 sayılı Kanun'un 68. maddesi çerçevesinde Ereğli Belediye başkan yardımcılığı görevine 10/8/2015 tarihinde vekâleten ataması yapılmıştır. Daha sonra ise başvurucunun 18/4/2019 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere 657 sayılı Kanun'un 76. maddesi gereğince aynı yerde bulunan 1. dereceli uzman kadrosuna atanması uygun görülmüştür.

3. Bunun üzerine başvurucu, 1. dereceli uzman kadrosuna atanma işleminin iptali ve bu işlem nedeniyle yoksun kaldığını ileri sürdüğü mali haklarının saklı tutulmasına karar verilmesi talebiyle Konya 2. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) dava açmıştır.

4. Mahkeme davanın reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesinde; üst düzey kamu yöneticisi niteliğindeki belediye başkan yardımcılığı görevine atanma ve görevden alınma hususunda idarenin geniş bir takdir yetkisine sahip olduğunu, bu göreve atanma ilgililer yönünden kazanılmış hak teşkil etmediği gibi görevden alınmanın da hukuki güvenlik ilkesini zedelediğini belirtmiştir. Aynı zamanda söz konusu görevin devamlılığının atamaya yetkili amir olan belediye başkanının yeniden seçilmesi şartına bağlı olduğunu ifade etmiştir. Atanan personelin başarısız olması hâlinde karşılaşılabilecek müeyyideler ve yeniden

seilememe durumunun belediye başkanının birlikte çalışacağı personeli seçme ve görevden alma yetkisi bulunduğunun bir göstergesi olduğu kabul edilmiştir.

5. Bu karara yönelik başvurucunun istinaf kanun yoluna başvurması üzerine Konya Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesi (Bölge İdare Mahkemesi) istinaf başvurusunun reddine kesin olarak karar vermiştir.

6. Nihai karara karşı başvurucu, iptal talebinden farklı bir konuda karar verildiğini belirterek Bölge İdare Mahkemesine maddi hata dilekçesi sunmuştur. Dilekçede, iptali talep edilen işlemin 1. dereceli yazı işleri müdürlüğü kadrosundan 1. dereceli uzman kadrosuna atama işlemi olduğunu ancak Mahkemenin ve Bölge İdare Mahkemesinin bu işlemi belediye başkan yardımcılığı görevinden alınıp uzman kadrosuna atama işlemi olarak değerlendirdiğini, oysa belediye başkan yardımcılığı görevine tekrar atanma yönünde bir talepte bulunulmadığını vurgulamıştır.

7. Bölge İdare Mahkemesi 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 30. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca yanlışlığın düzeltilmesi talebinin kabulüne karar vermiştir. Buna göre istinaf başvurusunun reddine ilişkin nihai kararın istem özetinde yer alan *"Konya ili, Ereğli İlçe Belediye Başkanlığında başkan yardımcısı olarak görev yapmakta olan davacının 1. dereceli uzman kadrosuna atanmasına"* şeklindeki ibare *"Konya ili, Ereğli İlçe Belediye Başkanlığında 1. dereceli yazı işleri müdürü ve başkan yardımcısı olarak görev yapmakta olan davacının"* olarak düzeltilmiştir.

8. Başvurucu, nihai hükmü 3/12/2020 tarihinde öğrendikten sonra 31/12/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

9. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEğERLENDİRME

10. Başvurucu; iptal davası açtığı tarihte belediye başkan yardımcısı olarak görev yapmadığını, Mahkemece iptal talebinden farklı bir konuda karar verildiğini belirterek karar hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

11. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

12. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

13. Anayasa'nın 36. maddesinin ikinci fıkrasında hiçbir mahkemenin görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınamayacağı belirtilmiştir. Bu bağlamda Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkı, kişilere davanın görüldüğü mahkemeden uyuşmazlığa ilişkin bir karar verilmesini isteme güvencesini de sağlar. Öte yandan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni (Sözleşme) yorumlayan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de Sözleşme'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının mahkeme hakkı şeklinde genel bir hakkı düzenlediğini kabul etmekte ve bu hakkın karar hakkını da içerdini ifade etmektedir (İbrahim Demiroğlu [GK], B. No: 2017/15698, 26/7/2019, ř 54).

14. Demokratik bir toplumda vazgeçilmez bir hak niteliğindeki adil yargılanma hakkının güvencelerinden biri olan mahkeme hakkı; uyuşmazlığın bir mahkeme önüne getirilebilmesini, dava konusu edilen uyuşmazlığa ilişkin esaslı iddia ve savunmaların yargı merciince incelenerek değerlendirilmesini ve bir karara bağlanmasını, ayrıca verilen kararın icra edilmesini gerektirir. Buna göre mahkeme hakkı; mahkemeye erişim hakkı, karar hakkı ve kararın icrası hakkını içerir. Karar hakkı, genel itibarıyla mahkeme önüne getirilen uyuşmazlığın karara bağlanmasını isteme hakkını ifade eder. Zira dava hakkını kullanan bireyin asıl amacı uyuşmazlık konusu ettiği talebinin esasıyla ilgili olarak davanın sonunda bir karar elde edebilmektir. Bir başka ifadeyle dava sonucunda şayet bir karar elde edilemiyorsa dava açmanın da bir anlamı kalmayacaktır. Öte yandan karar hakkı bireylerin sadece yargılama sonucunda şekli anlamda bir karar elde etmelerini güvence altına almaz. Bu hak aynı zamanda dava konusu edilen uyuşmazlığa ilişkin esaslı taleplerin yargı merciince bir sonuca bağlanmasını da gerektirir (bazı farklılıklarla birlikte bkz. *İbrahim Demiroğlu*, § 55).

15. Kişiler dava açmak suretiyle mahkemelerden hak ve özgürlükleriyle ilgili olarak yargısal koruma talep etmektedir. Bireylerin yargısal koruma taleplerine cevap vermek, bu bağlamda dava konusu uyuşmazlığın esasını inceleyerek iddia ve savunmaları değerlendirdikten sonra davayı karara bağlamak yargı mercilerinin anayasal yükümlülüğüdür. Ayrıca adil yargılanma hakkı davanın sonucuna yönelik bir güvence içermemektedir. Anılan hak, yargılama sürecinin adil olarak yürütülmesini temin edecek birtakım usul güvenceleri sunmaktadır. Dolayısıyla bireysel başvuru incelemelerinde adil yargılanma hakkı kapsamında değerlendirme yapılırken davanın sonucuna ilişkin bir çıkarım yapılması mümkün değildir. Bununla birlikte Anayasa Mahkemesinin tarafların öne sürdüğü ve esasa etkili olan iddiaların -mahkeme hakkının gereği olarak- yargı mercilerince işin mahiyetinin gerektirdiği ölçüde incelenip incelenmediğini denetleme görevi bulunmaktadır (*Emin Arda Büyük* [GK], B. No: 2017/28079, 2/7/2020, §§ 52, 55).

16. Başvurucu, idare aleyhine açtığı iptal davasının sebebinin yazı işleri müdürlüğü kadrosundan uzman kadrosuna atanma olduğunu belirtmiştir. Aynı zamanda uzman kadrosuna atanmasına dair işlemin hukuka aykırı olduğu iddiasına yönelik olarak herhangi bir karar verilmediğinden şikâyet etmiştir. Somut olayda tartışılması gereken mesele başvurusunun uzman kadrosuna atanma işlemine ilişkin olarak Mahkemece yapılan değerlendirmenin kapsamı ile ilgilidir.

17. Başvurucu, dava dilekçesinde yazı işleri müdürlüğü kadrosundan uzman kadrosuna atama işleminin iptalini talep etmiştir. Mahkeme ise gerekçeli kararında davanın konusunu belediye başkan yardımcılığı görevinden uzman kadrosuna atama işlemi olarak belirtmiş, belediye başkan yardımcılığı görevini yürüten başvurusunun bu görevinden alınması yönünde tesis edilen işlemde hukuka, kamu yararına ve hizmet gereklerine aykırılık olmadığı sonucuna varmıştır. Bu kabullenme hareketle Mahkemenin olay kurgusunu tamamen belediye başkan yardımcılığı görevinden alınma temeline oturttuğu, bu görevden alınma bakımından değerlendirme yaptığı, dolayısıyla davayı belediye başkan yardımcılığı görevine atanma ve söz konusu görevden alınma hususuna özgüleyerek esas hakkında karar verdiği anlaşılmıştır.

18. Başvurucu; istinaf dilekçesinde de Mahkemece davanın konusunun hatalı değerlendirildiğini, iptalini talep ettiği hususun belediye başkan yardımcılığı görevinden alınma işlemi olmadığını, asıl talebinin yazı işleri müdürlüğü kadrosundan uzman kadrosuna atama işleminin iptali olduğunu tekrarlamıştır. Bölge İdare Mahkemesi ise başvurusunun

istinaf sebepleri ile ilgili bir değerlendirme yapmadan talebi reddetmiştir. Diğer yandan başvurucu, aynı sebeplere dayalı olarak bu defa maddi hata dilekçesi vermiştir. Ancak Bölge İdare Mahkemesi yine bir değerlendirmede bulunmadan sadece şekli olarak istem özetine ilişkin yanlışlığın düzeltilmesi talebini kabul etmiştir.

19. Tüm bu değerlendirmeler ışığında Mahkemenin başvurucunun dile getirdiği ve yargılamanın sonunda çözümlmesi gerekli bir uyuşmazlık olarak ortaya koyduğu yazı işleri müdürlüğü kadrosundan uzman kadrosuna atama işlemi yönünden inceleme yapmadığı anlaşılmıştır. Mahkeme esasen uyuşmazlığın konusunu eksik tespit etmek suretiyle davayı reddetmiştir. Başvurucunun talebi hakkında Mahkemece değerlendirme yapılmak suretiyle olumlu ya da olumsuz bir karar verilmemiş ve talep sonuca bağlanmamıştır. Bu itibarla başvurucunun dava konusu ettiği uyuşmazlık ağıısından karar hakkından yoksun bırakıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

20. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

21. Başvurucu, atandığı uzman kadrosunun yazı işleri müdürlüğü kadrosuna eşit veya daha üst bir kadro olmadığını, kendi talebi dışında ve herhangi bir sebep gösterilmeksizin uzman kadrosuna atandığını belirterek hakkaniyete uygun yargılanma hakkı ile istinaf dilekçesindeki iddialarına ilişkin olarak açık ve yeterli bir gerekçe ile cevap verme yükümlülüğünün yerine getirilmediğini belirterek gerekçeli karar hakkının da ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Bununla birlikte karar hakkı yönünden ulaşılan sonuç gözetildiğinde bu aşamada anılan iddialar yönünden inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

22. Başvurucu, ihlalin tespiti ve yeniden yargılama yapılması ile 20.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

23. Başvuruda tespit edilen hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Bu kapsamda kararın gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iř, yeniden yargılama işlemlerini başlatmak ve Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar vermektir (*Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, řř 54-60; *Aliğül Alkaya ve diğerleri (2)*, B. No: 2016/12506, 7/11/2019, řř 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu (3)* [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, řř 93-100).

24. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli giderim sağlayacağı anlaşıldığından başvurucunun manevi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUğUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

D. Kararın bir örneğinin karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Konya 2. İdare Mahkemesine (E.2019/756, K.2020/49) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

F. 446,90 TL harç ve 30.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 30.446,90 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 24/10/2024 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.